

Husk bibliotekerne i det tværfaglige samarbejde

Kære byrådsmedlem

Tillykke med valget og med udpegningen til det udvalg, som folkebiblioteket i din kommune hører under.

Bibliotekerne er samlingspunkter for fællesskab, viden og kultur og et af de få steder, hvor mennesker fra alle samfundslag og generationer mødes på lige fod. Det styrker sammenholdet og det lokale demokrati i din kommune. Med 32,5 millioner besøgende og 33,9 millioner udlån i 2024 er folkebibliotekerne stærke lokale kulturtilbud.

Men at *bibliotekerne skal være for alle, men ikke til alt*, giver også udfordringer, fordi nogle borgeres adfærd kan være uhensigtsmæssig eller direkte grænseoverskridende. Det påvirker borgernes oplevelse af biblioteket og af arbejdsmiljøet.

En undersøgelse blandt landets bibliotekarere i 2024 viste, at:

- 9 ud af 10 kommuner (94 procent) har folkebiblioteker, der oplever uhensigtsmæssig eller grænseoverskridende adfærd.
- 5 ud af 10 kommuner (50 procent) har folkebiblioteker, der dagligt eller ugentligt oplever uhensigtsmæssig adfærd.
- I hver femte kommune er der konflikter mellem borgere og personale på daglig eller ugentlig basis på folkebibliotekerne.

Undersøgelsen er udarbejdet af den akademiske fagforening DM

Udfordringerne udhuler bibliotekstilbuddet

Det kræver ressourcer af ledelse og medarbejdere at håndtere konflikter. Konflikter påvirker arbejdsmiljøet og øger risikoen for sygefravær. Det er vigtigt at passe på bibliotekernes dygtige medarbejdere, så de kan fokusere på at give borgerne det bedst mulige bibliotekstilbud. Og endelig er det ærgerligt og dyrt at hærværk medfører ekstra udgifter til nye møbler eller ekstra rengøring.

Vi ved, at det er forskelligt fra kommune til kommune og fra bibliotek til bibliotek, om der er udfordringer, og hvordan de kommer til udtryk. Ligesom vi ved, at udfordringerne pludselig kan opstå steder, hvor der ellers ikke har været episoder tidligere. Derfor er det vigtigt, at dette brev og de generelle tal fra landsplan giver anledning til en åben samtale om, hvordan det ser ud lokalt, og hvordan der kan arbejdes med forebyggelse i jeres kommune for at sikre, at bibliotekets ressourcer bruges bedst og til gavn for borgerne.

Brug for handling

De mennesker, der kommer på bibliotekerne, spejler det omkringliggende samfund. Derfor kan biblioteket ikke løse eventuelle udfordringer alene. Der er brug for et tæt samarbejde mellem kommunale aktører, så de kan dele viden og finde løsninger, der mindsker udfordringer med uhensigtsmæssig og grænseoverskridende adfærd i biblioteksrummet.

Skal dette lykkes, kræver det politisk bevågenhed og vilje. Derfor henvender vi os til dig og dine kolleger med en fælles opfordring: Drøft bibliotekernes aktuelle udfordringer og muligheder – og tag også initiativ til at det drøftes tværfagligt, så alle landets kommuner sikrer videndeling og samarbejde på tværs. Hvis, vi skal mindske episoderne med uhensigtsmæssig og grænseoverskridende adfærd på bibliotekerne, skal arbejdet med forebyggelse, beredskab og samarbejde prioriteres.

Derfor har vi 5 anbefalinger, som vi opfordrer jer til at drøfte og tilpasse lokalt:

Anbefaling 1: Prioritér samarbejdet mellem kommunale aktører og civilsamfundet:

Biblioteket kan og skal ikke stå alene med udfordringerne. Det tværgående samarbejde og videndeling med kommunale aktører og civilsamfund er nødvendigt for at øge forebyggelse og håndtering af episoder.

Anbefaling 2: Styrk kompetencer, videndeling og dialog

Løsningerne til et godt og trygt arbejdsmiljø og bibliotekstilbud skal findes lokalt. Prioriter relations- og konflikthåndteringskompetencer, videndeling og fælles forståelse blandt medarbejderne og på tværs af biblioteker for at finde de bedste løsninger.

Anbefaling 3: Beredskab og planer skal være på plads - og lær af erfaringer

At have "orden i penalt huset" med klare planer, beredskab og action cards, så episoder bliver håndteret korrekt, er afgørende. Registrering af episoder og "nær-ved-episoder" debriefing og kollegial støtte bør indgå i fast praksis.

Anbefaling 4: Undgå stigmatisering af bestemte brugergrupper

Et nuanceret syn på brugergrupper giver forståelse for bibliotekernes store opgave i at være et rum med plads til alle. Det er adfærd, ikke brugere, der skaber udfordringer. Tydelig kommunikation om bibliotekets rolle og grænser for fællesskabets bedste er vigtigt.

Anbefaling 5: Et nuanceret sprog gør debatten præcis og konstruktiv.

Begrebet "uro", har ofte været brugt som en samlet overskrift for udfordringerne. Det er for upræcist. At tale om adfærd og uhensigtsmæssig eller direkte grænseoverskridende adfærd giver et mere retvisende billede.

Vi opfordrer jer til at tage de 5 anbefalinger og vores fælles udspil op i relevante fora – både politisk, på tværs af forvaltninger og i samarbejde med andre lokale aktører.

Drøft, hvordan I bedst kan styrke bibliotekerne, så de fortsat kan være åbne, trygge og inkluderende samlingspunkter for alle borgere og for alle medarbejdere.

Med venlig hilsen

Michel Steen-Hansen, direktør Danmarks Biblioteksforening

Maria Bruun forperson og Berit Sandholdt Jacobsen, næstforperson i Bibliotekschefforeningen

Kasper Ejlertsen, næstformand HK Kommunal

Henrik Jochumsen, lektor og biblioteksforsker ved Københavns Universitet,

Karin Englev, forperson Danske Fag-, Forsknings-, og Uddannelsesbiblioteker

Tine Segel, næstforperson den akademiske fagforening DM og Anders Dalsager forperson DM Kultur og Medier